

13. Флоренский П.А. Столп и утверждение истины / Флоренский П.А. [В 2-х томах]. – М.: Правда, 1990. – 496 с. (I); 352 с. (II).
14. Флоровский Г.В. Пути русского богословия (фрагмент) // П.А. Флоренский: pro et contra/ Сост., вступ. ст., примеч. и библиогр. К.Г. Исупова. – 2-е изд., испр. и дополн. – СПб.: РХГИ, 2001. – 824 с.
15. Фудель С. И. Об о. Павле Флоренском (1882 – 1943) // П.А. Флоренский: pro et contra / Сост., вступ. ст., примеч. и библиогр. К.Г. Исупова. – 2-е изд., испр. и дополн. – СПб.: РХГИ, 2001. – 824 с.
16. Хоружий С.С. Философский процесс в России как встреча философии и православия // Вопросы философии. – 1991. – №5. – С. 26 – 57.
17. Черноморец Ю. Теология как наука [Электронный ресурс] // Русский журнал. – 2012. URL: <http://www.russ.ru/pole/Teologiya-kak-nauka>

**Olena Pogonchenkova**

### **Theology and religious philosophy of P. Florensky: a worldview clash**

*The article represents analyses of scientific heritage of Pavel Florensky in a connection to today's polemic about a place of theology in modern system of knowledge. A range of critical studies is regarded both from theological and secular works. The author evaluates the role of a religious experience in the worldview of Florensky and the topicality of his methodology. The propedeutic orientation of Florensky's philosophy in relation to theology is concluded.*

**Keywords:** P. Florensky, religious philosophy, theology, religious experience, religious modernism.

**Олена Погонченкова**

### **Богослов'я і релігійна філософія П.О. Флоренського: зіткнення світоглядних позицій**

*У статті надано аналіз творчості П.О. Флоренського у світлі актуальної сьогодні полеміки щодо місця теології у сучасному пізнанні. Розглядається спектр критичних досліджень творчості мислителя як з боку богословських, так і світських дослідницьких праць. Дається оцінка ролі релігійного досвіду у світогляді Флоренського, а також актуальності його методології. Робиться висновок про «пропедевтичний» напрямок філософської творчості Флоренського у відношенні богослов'я.*

**Ключові слова:** Флоренський П.О., релігійна філософія, теологія, релігійний досвід, релігійний модернізм.

**УДК: 167/168:17.025**

**Леся Мирутенко  
(Чернівці)**

### **ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ЕТИКИ НАУКИ: ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ**

*Проаналізовано передумови і шляхи становлення етики науки в історико-філософському вимірі. Зокрема, з'ясовано причини виникнення перших етичних норм професійної діяльності у Давньому Єгипті та в Античну добу, що стали прототипом професійних морально-етичних кодексів. Розкрито особливості становлення загальної етики Античності як передумови етики науки, виявлено їх гуманістичні засади.*

**Ключові слова:** етика науки, етичні норми, герметизм, посвята, клятва асклепіадів, клятва Гіпократів, професійна етика вченого.

Особливістю сучасного суспільного розвитку є дедалі глибший зв'язок і взаємодія між наукою, технікою і виробництвом. Наука швидкими темпами перетворюється на безпосередню продуктивну силу суспільства, пронизує всі сфери суспільного життя, тісно взаємодіючи з ними. Як засвідчує досвід останніх десятиліть, чимало творінь наукового генія стали загрозою для існування людства і всього живого на Землі. Науково-

технологічний поступ продовжує генерувати нові етичні проблеми, які вимагають негайного розв'язання, чим і зумовлена потреба моральної оцінки науки, формування системи її етичних норм і принципів, а також усвідомлення вченими відповідальності за свою діяльність, її результати і використання досягнень науки й техніки.

Сучасна наука «дедалі частіше орієнтується не лише на техніку, а передусім на саму людину, на безмежний розвиток її інтелекту, творчих здібностей, культури мислення, на створення матеріальних і духовних цінностей для її всебічного та цілісного розвитку» [7, с. 55], а техніка і технології створюють нові умови для людини та спонукають до пошуків нових форм пристосування до навколишньої дійсності. Саме тому в наш час етичні проблеми науки стають надзвичайно значущими (зростає інтерес до соціальних, людських, гуманістичних аспектів науки) і надалі аж ніяк не можуть залишатися на периферії наукових досліджень [див.: 13]. Донедавна ще нова дисципліна – етика науки, яка вивчає моральні засади наукової діяльності, сукупність ціннісних принципів, якими керуються члени наукового співтовариства, та концентрує в собі соціальний і гуманістичний аспекти науки, сьогодні розширює коло своєї проблематики.

Етичні проблеми науки загострилися у другій половині ХХ сторіччя, проте інтерес до питань етики у сфері пізнання і знання постав ще в часи Античності. Сьогодні збільшується кількість соціальних ролей, які вчений виконує в суспільстві. Водночас загострюються морально-етичні проблеми, що виникають під час виконання цих ролей і пов'язані з різними етапами наукової діяльності вченого. Тож наразі **актуалізується** потреба в історичному аналізі становлення й розвитку етики науки, здатному допомогти нам краще зрозуміти значення морально-етичних засад професійної діяльності вченого (у процесі пізнання, наукового дослідження, створення технічних благ для людини тощо).

**Аналіз останніх досліджень і публікацій** показує, що чимало праць таких відомих мислителів, як К.-О.Апель, Ю.Габермас, В.Гьосле, Г.Йонас та ін., присвячено загальним питанням етики, поряд з якими осмислюються й окремі проблеми етики науки. Зокрема, обґрунтовується значення відповідальності вченого в умовах ціннісно-гуманістичної переорієнтації науки і суспільства. Теоретичні засади етики науки розробляли Е.Агаці, Р.Мертон, Г.Йонас, А.Маслоу, Х.Лейсі, І.Фролов, Б.Юдін, В.Стьопін, М.Моїсеєв, Т.Мішаткіна й ін. Чималі досягнення у цій сфері знаходимо у працях А.Айнштайна, В.Вернадського, В.Гайзенберга. Сучасні науковці – В.Канке, А.Іванов, В.Міронов, А.Івін, В.Ільїн, С.Лебедев, В.Горохов, П.Кохановський, Т.Лешкевич, Т.Матяш, Т.Фатхі, С.Марєєв, Е.Марєєва, А.Майданський, Л.Мікешина, Є.Ушаков, В.Купцов, А.Мамзін, В.Трофімов, В.Штанько, І.Добронравова, Л.Сидоренко й ін., досліджуючи проблеми філософії та методології науки, звертають увагу на ті чи ті інші проблеми етики науки.

Поряд із науковими працями, в яких розглянуто загальні питання й окремі аспекти етики науки, є чимало наукових досліджень з історії становлення названої дисципліни. Проте такі дослідники, як І.Фролов, Б.Юдін, М.Лазар, Д.Ходжкін, які зробили значний внесок у становлення цієї філософської дисципліни, вивчали лиш окремі етапи історії етики науки, їхні праці «практично не стосуються історичного дослідження формування засад етики науки, трансформацій, які відбувалися зі зміною структури і функцій науки» [10, с. 4]. Так, І.Фролов і Б.Юдін вивчали історію та розкривали особливості етичних проблем 40-80-х рр. ХХ ст., розглядаючи праці відомих вчених і філософів у галузі природознавства та філософії Америки, Франції, Бельгії, Югославії, Єгипту, Індії та колишнього Радянського Союзу. М.Лазар приділив увагу вивченню історії етики науки в СРСР 60-90-х рр. ХХ ст. та Росії на початку ХХІ ст. Д.Ходжкін вивчав історію та значення Пагуошського руху.

Український науковець Л.Сидоренко у своїх працях розкриває окремі моменти історії формування предмета етики науки в 60-90-і рр. ХХ сторіччя на теренах колишнього СРСР, а також аналізує етичні проблеми сучасної науки. Окремі епізоди становлення етики науки вивчали історики Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М.Доброва НАН України [див.: 11, с. 26]. Зокрема, Ю.Дупленко досліджував історію розвитку біоетичних ідей в Україні та засади екоетики, В.Гармасар – становлення екологічної

свідомості в історичному контексті, С.Руда – досягнення та перспективи біотехнологій в Україні у 70-80 рр. ХХ ст.

Однак, як бачимо, у проаналізованих працях зарубіжних і українських учених, які безпосередньо розглядають проблематику етики науки, не приділяють уваги систематичному історичному дослідженню її становлення та розвитку.

Вивченню історичних етапів етики науки свої дослідження присвятила українська вчена Л.Мелешенко. Вона досліджує історію формування засад етики науки в контексті трансформацій, що відбувалися зі зміною структури і функцій науки, виявляє вплив пізнавальних і соціокультурних чинників на становлення науки і етики науки [див.: 10; 11]. Однак у її працях не досліджується виникнення перших етичних норм професійної діяльності у давніх цивілізаціях.

**Мета** нашої розвідки – розкрити особливості етики науки в її історико-філософському контексті. Звідси, **завданнями** є з'ясування передумов виникнення перших етичних норм професійної діяльності у Давньому Єгипті, які стали прототипом професійних морально-етичних кодексів; особливостей становлення загальної етики Античності як передумови етики науки та їхніх гуманістичних засад. **Об'єктом** дослідження є початковий етап наукового пізнання як простору формування та функціонування етики вченого, **предметом** – історичний процес виникнення й становлення морально-етичної проблематики науки.

**Виклад матеріалу.** Накопичення теоретичного знання про природу призвело до зародження наукових ідей. Відомо, що наука виникла у Стародавній Греції поряд із філософією. Завданням науки стало створення об'єктивно-істинного знання, а філософії – осмислення та узагальнення цього знання. У цей період зростає інтерес і до етичних проблем, оскільки традиційних способів регулювання моральних взаємин було недостатньо.

Формування засад етики Античності пов'язане з моральними поглядами софістів, Сократа і Платона. Однак, становлення етики як особливої систематизованої дисципліни пов'язують з ім'ям видатного античного мислителя Аристотеля, який терміном *етичний* позначав чесноти, що стосуються людської вдачі, характеру, на відміну від чеснот діаноетичних, пов'язаних з мисленням, розумом людини. *Етикою* ж він називає науку – галузь пізнання, що вивчає власне етичні чесноти, досліджує, яка вдача є найдосконалішою [див.: 9, с. 15]. Тобто етика, за Аристотелем, – це «філософія, що стосується людини» [1, с. 208]. Ці чесноти відображаються у певних моральних настановах, які використовуються людиною в різних сферах її життя і передаються наступним поколінням у процесі виховання. Оскільки філософія як теоретичне мислення є передумовою виникнення науки, то етичні настанови можна вважати однією з її засад. Передусім етичні настанови були пов'язані з особливими стосунками між самими вченими, між ними і суспільством, які згодом стали предметом етики вченого.

До софістів і Сократа етика ґрунтувалася на традиціях і звичаях. Софісти й, особливо, Сократ вплинули на подальший розвиток філософії, культури загалом. По-перше, вони стверджували, що «найкраще рішення може бути знайдене в результаті роздумів» [12, с. 25], отже підґрунтям етики замість традиції стає розум. По-друге, якщо зовнішня воля традицій і законів втратила свою безумовність, то «етичною реальністю стає людська особистість, яка тепер сама є метою своєї діяльності» [4, с. 13], беручи на себе відповідальність в усіх сферах свого життя та діяльності.

Сократ, Платон і Аристотель основними засадами етики вважали інтелектуальні чесноти, мудрість, знання, розум, які ототожнювали з благом (етичний інтелектуалізм). «Сократ енергійно відстоював ототожнення добродітності зі знанням. Його геніальний учень Платон вважав, що немає для людини більшого нещастя, ніж ненавидіти розум. Аристотель називав добродітність таким станом душі, коли вона стримується тверезою силою розуму й уникає тих крайнощів буття, куди її штовхають афекти» [10, с. 6-7]. Тож передумовою виникнення науки стає визнання істинного знання вищою цінністю.

Однак перші етичні норми і правила, якими має керуватись у своїй діяльності працівник, виникають ще у сиву давнину. Перші етичні вимоги до дій спеціаліста з'являються у період рабовласницького ладу, коли почали формуватись перші ремісничі професії. У ранніх

писемних джерелах знаходимо свідчення про те, що люди вже усвідомили потребу моральних заборон у певних професіях. Так, перші етичні правила щодо діяльності спеціаліста зустрічаємо в давньоєгипетському манускрипті «Настанови начальника міста і візира Птаххеттепа», який датований ще III тис. до н.е. [див.: 2, с. 12]. Відтоді минуло чимало часу, аж доки у Стародавній Греції почали створюватися перші прообрази майбутніх професійних морально-етичних кодексів. Перша клятва на вірність професії з'явилася серед працівників, чия професійна діяльність безпосередньо пов'язана з життям людини. В обіцянці-клятві, яку давали тоді випускники так званої школи асклепіадів, ішлося, зокрема, про таке: «Спосіб життя хворих я буду в міру своїх сил і розуміння влаштовувати їм на користь, і буду оберегати їх від усілякої шкоди і вади... Щоб не довелось бачити або чути в моїй лікувальній діяльності... про те я буду зберігати мовчання. І вважати таємницею те, що не підлягає розголошенню». Настанови, напрацьовані школою асклепіадів, перегукувалися з етичними ідеями лікаря Гіпократата [див.: 5, с. 103], які згодом лягли в основу відомої «Клятви Гіпократата». Цього античного лікаря вважають засновником сучасної медицини. Його етичний медичний кодекс є прототипом професійного морально-етичного кодексу. Це були перші морально-етичні норми поведінки, засади професійної етики лікаря, які й сьогодні не втратили своєї актуальності та значення. Основними її принципами є: повага до хворого, людського життя, особистого життя пацієнтів, медичної професії, дотримання конфіденційності. Ними керуються лікарі всього світу. Сьогодні клятва Гіпократата вважається класичною, проте вона зіграла важливу роль у формуванні медицини в період її виокремлення з філософії як окремої науки [див.: 11, с. 46]. Принципи клятви відносять до професійної етики, оскільки вона містить основні етичні норми саме професійної поведінки лікарів.

Перші професійні кодекси налічували незначну кількість етичних норм. Але вони зачіпали лише загальні аспекти професійної діяльності. Потребу в етичній регламентації передусім усвідомлювали представники тих професій, чия діяльність була безпосередньо пов'язана з людиною, адже вони «могли здійснювати вплив на фізичний та моральний стан людей, нашкодити їм, дестабілізувати суспільні умови» [5, с. 103] – це лікарі, вчителі, вихователі, політики, писці й ін. Оскільки у формулюванні перших морально-етичних кодексів піклування про життя людини було найважливішим, можемо стверджувати про їхні гуманістичні засади.

Історії відомі також прототипи сучасних наукових співтовариств, які мали свою чітку структурну організацію, а їх учасники дотримувалися певних настанов і правил. Прикладом можуть слугувати герметизм і Піфагорійська школа.

Герметизм – найдавніша галузь езотеричних знань, за переказами, виникає у Стародавньому Єгипті в IV тис. до н.е. Його засновником вважають бога писемності, мудрості та рахунку Тора (він також давньогрецький бог Гермес і давньоримський – Меркурій), якого називали “майстром серед Майстрів”, “першим інтелектуалом”, засновником усього інтелектуального життя Єгипту [див.: 8, с. 192]. Одкровенням Бога Гермеса вважається зібрання теософсько-окультних діалогів, створених у III ст. до н.е. – III ст. н.е. («популярний» герметизм) і у II-III ст. н.е. («вчений» герметизм). Дослідники зазначають, що вони є сумішшю гностичних грецьких, єврейських, єгипетських релігійних ідей, написаних у повчальній формі. Однак доктрину герметизму можна вважати синкретичною, оскільки «в ній тісно переплітаються способи філософського, релігійного та наукового осмислення світу» [8, с. 192-193]. Крім цього, герметична література сповнена могутнім етичним пафосом, який, на думку сучасників, може допомогти розв'язати проблеми, які постали перед людством на початку III тис.

Герметичне вчення знаходило своїх прихильників аж до Нового часу. Таке захоплення герметизмом було викликане тим, що його засадами були ідея морального вдосконалення особистості та його основні принципи, які мали етичне забарвлення. Наприклад, в одній з настанов цього вчення йдеться про те, що «володіння знанням, якщо воно не супроводжується виявом і вираженням у дії, подібним до накопичення дорогоцінних металів – некорисне й непотрібне заняття. Знання, так само як і здоров'я – призначене для використання» [8, с. 201]. Проте, користуючись знаннями, потрібно дотримуватися закону

користі. А той, хто його ігнорує, вступає у конфлікт з природними силами. Зокрема, є настанови, які вчать, як виховати себе, щоб не вступати в такі конфлікти.

Моральне вдосконалення стосувалося тих, які бажали долучитися до таємного знання герметизму. Для цього новобранець – неофіт – мав пройти три стадії випробувань перед головним – Посвятою. Перша стадія – не боятися небезпек і несподіванок від стихій (вогню, води, повітря, землі); друга – астральні випробовування на страх і пристрасть; третя – на совість (уміння виконувати обіцянки, зберігати таємницю, дотримуватися своїх принципів) [див.: 8, с. 170]. Після цього новообраний проходив три етапи Посвяти: перший – етичний (моральне очищення, повний контроль над емоціями, в першу чергу звільнення від чуттєвості, гніву, марнославства, жадібності чи скупості, заздрощів, сентиментальності, набуття здатності протистояти зовнішнім впливам); другий етап передбачав досягнення «досконалості», так званої космічної свідомості; третій – встановлення гармонії особистого «Я» зі світовим «Я» [див.: 8, с. 170]. Тож, як бачимо, посвята була дійсною лише тоді, коли новообраний досягав відповідних змін – фізичних, розумових, моральних, і за цих умов набував найвищих здібностей, досягав панування над собою, осягав потаємні сили природи.

Герметизм має гуманістичні та морально-етичні засади, оскільки отримані знання використовує на благо людини. Зокрема, практики з накопичення психічної енергії здійснюються лише задля користі світу, блага ближнього. Однак для цього потрібно, щоб носій цієї енергії володів позитивними якостями і мав високий морально-етичний потенціал. Етичні норми виявляються в тому, що новообраний має дотримуватися встановлених правил випробовувань і Посвяти, а ставши Майстром, – вести гідний спосіб життя й використовувати свої знання лише на благо людини та світу.

Піфагорійський союз (створений у VI ст. до н.е.) – своєрідне релігійне закрите співтовариство, що створювалося на добровільних засадах. До нього входили лише «обрані». Вони проходили випробування перед Посвятою – мали бути морально-стійкими: не боятися темряви, усіляких жахів, витерпіти голод і т. ін., а найголовніше завдання – тривалі роздуми на самоті над певним завданням. Члени союзу дотримувалися піфагорійського способу життя та виробляли своєрідний піфагорійський стиль думки, засобами досягнення якого були заняття музикою, математикою і філософією [див.: 6].

В основних настановах піфагорійців зазначається, що поведінка члена спільноти, спосіб його життя невід’ємні від інтелектуальних цінностей. Таке трактування обґрунтовується тим, що оскільки «посвячений» має доступ до потаємного знання, значить повинен дотримуватися ритуалів і способу життя цього союзу [див.: 10, с. 7]. Проте, крім релігійних, філософських, наукових і політичних настанов, піфагорійці розробляли також і моральні принципи. Зокрема, Піфагор вважав, що щастя для людини полягає у прагненні до блага, адже «доброчесність – це лад, здоров’я, добро і Бог. Дружба – це єдність цих ладів» [3, с. 21].

Ще одним свідченням того, що мораль у вченні піфагорійців займає чільне місце, було те, що біля житла Піфагора знаходився храм, усередині якого були розташовані мармурові статуї езотеричних муз. Вони оберігали ті галузі знань, якими займалися піфагорійці: у центрі – музи космогонії та небесної фізики – Гестія (теософія), Уранія (астрономія та астрологія), Полігімнія (мистецтво потойбічного життя), Мельпомена (наука життя та смерті, трансформацій та перевтілень); далі – музи людської та психічної науки: Калліопа (медицина), Кліо (магія), Евтерпа (мораль); нарешті – музи земної фізики – Терпсіхора (наука елементів), Ерато (наука про рослини), Талія (наука про тварин) [див.: 8, с. 175-176].

Піфагорійці передусім прагнули до духовного життя, гармонії в усьому. Етичний ідеал школи Піфагора – поєднання розвитку духовних і фізичних сил. Наявність строгої структурної організації та морально-етичних норм дає підстави вважати піфагорійський союз професійною школою, головним завданням якої було моральне вдосконалення його учасників. Тож «у добу Піфагора соціально-моральна проблематика доповнюється розгорнутою системою норм моральної поведінки. Саме ця обставина визначає його особливе місце в історії етики» [11, с. 41].

**Висновки.** Отже, підґрунтям етики Античності стає розум, її засадами – інтелектуальні

чесноти, мудрість, знання, розум, які ототожнювалися з благом, тож передумовою виникнення науки є визнання знання та істини вищою цінністю. Гуманістичний зміст античної етики впливає з того, що етичною реальністю стає особистість. Перші етичні норми професійної діяльності виникають як морально-етичні обмеження у поведінці спеціалістів певної професії та оформлені у вигляді специфічних документів – клятв, настанов, правил (в усній та письмовій формах). Згодом вони стають професійними морально-етичними кодексами, першими прототипами яких були клятва випускників-лікарів школи асклепідів і клятва лікаря Гіпократата у Стародавній Греції. Гуманістичний зміст перших професійних етичних норм полягає у тому, що вони з'являлися серед представників тих професій, які безпосередньо мали справу з людьми. У цей час виникають також прототипи сучасних наукових співтовариств – герметизм і піфагорійський союз. Їхні представники дотримувалися чітких внутрішніх норм і правил, а основні принципи та настанови їхніх учень мали морально-етичне забарвлення.

*Перспективу подальших наукових розвідок* вбачаємо у розкритті методологічних засад етики некласичної науки.

### Література

1. Аверинцев С. С. Античный риторический идеал и культура Возрождения // Античное наследие в культуре Возрождения: сборник статей по итогам одноименной Всесоюзной конференции, проведенной Комиссией по культуре Возрождения Научного совета по истории мировой культуры АН СССР (30.03-1.04 1981 г., г. Москва) / С. С. Аверинцев; [Научный совет по истории мировой культуры. Академия наук СССР; отв. ред.: Л. М. Брагина, В. И. Рутенбург]. – М.: Наука, 1984. – С. 142-154.
2. Белякова Г. И. Профессиональная этика / Г. И. Белякова. – М., 1975. – 64 с.
3. Волошинов А. В. Пифагор: Союз истины, добра и красоты / А. В. Волошинов. – М.: Просвещение, 1993. – 267 с.
4. Гусейнов А. А., Ирритц Г. Краткая история этики / А. А. Гусейнов, Г. Ирритц. – М.: Мысль, 1987. – 592 с.
5. Дедюлина М.А., Папченко Е.В. Прикладная этика: учебное пособие / М.А. Дедюлина, Е.В. Папченко. – Таганрог: Изд-во Технологического института ЮФУ, 2007. – 112 с.
6. Жмудь Л. Я. Пифагор и его школа / Л.Я. Жмудь. – М.: Наука, 1990. – 126 с.
7. Кохановский В. П. Философия и методология науки: Учебник для высших учебных заведений / В.П. Кохановский. – Ростов н/Д.: «Феникс», 1999. – 576 с.
8. Лешкевич Т. Г. Философия науки: традиции и новации [учебное пособие для вузов] / Т.Г. Лешкевич. – М.: «Издательство ПРИОР», 2001. – 428 с.
9. Малахов В. А. Этика [Текст]: курс лекцій: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / В.А. Малахов. – 6-те вид. – К.: Либідь, 2006. – 383 с.
10. Мелешенко Л. П. Основні етапи історії етики науки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук: спец. 07.00.07 – «Історія науки і техніки» / Лариса Петрівна Мелешенко. – Київ, 2009. – 20 с.
11. Мелешенко Л. П. Основні етапи історії етики науки: дисерт. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук: спец. 07.00.07 – «Історія науки і техніки» / Лариса Петрівна Мелешенко. – Київ, 2009. – 215 с.
12. Пустовит А. В. Этика и эстетика: Наследие Запада. История красоты и добра: учебное пособие / А.В. Пустовит. – К.: МАУП, 2006. – Библиограф. в конце гл. – 680 с.
13. Фролов И.Т., Юдин Б.Г. Этика науки: Проблемы и дискуссии / И.Т. Фролов, Б.Г. Юдин. – М.: Политиздат, 1986. – 398 [1] с. – (Над чем работают, о чем спорят философы).

Lesya Myrutenko

### Backgrounds for the development of ethics in science: historical and philosophical aspects

*The article analyzes the conditions and ways of development of ethics of science in historical and philosophical terms, the reasons for the emergence of the first ethical profession in ancient Egypt and in the ancient days, which became the prototype of professional ethical codes in particular. The author evaluates the features of the formation of the general ethics of Antiquity as a prerequisite of ethics of science, and its humanistic principles.*

**Keywords:** ethics of science, ethics, Hermeticism, dedication, Asclepiads oath, Hippocrates' oath, professional ethics of a scientist.

**Предпосылки становления этики науки: историко-философский аспект**

*Проанализировано предпосылки и пути становления этики науки в историко-философском измерении. В частности, выяснено причины возникновения первых этических норм профессиональной деятельности в Древнем Египте и в эпоху Античности, которые стали прототипом профессиональных морально-этических кодексов. Раскрыты особенности становления общей этики Античности как предпосылки этики науки, выявлено их гуманистические основания.*

**Ключевые слова:** этика науки, этические нормы, герметизм, посвящение, клятва асклепиадов, клятва Гиппократов, профессиональная этика ученого.